

EWA MACIASZCZYK*

Europejska integracja monetarna a przystąpienie Polski do strefy euro

Słowa kluczowe: strefa euro, korzyści i koszty

Streszczenie: W artykule przedstawiono etapy tworzenia jednowalutowego obszaru euro w Europie. Kraje tworzące strefę euro spełniły określone w Traktacie z Maastricht kryteria ekonomiczne. Posługiwanie się tą samą walutą wymaga również odpowiednich dostosowań prawnych oraz instytucjonalnych. Jednolity pieniądz oznacza prowadzenie wspólnej polityki monetarnej. W tym celu utworzono Europejski Bank Centralny odpowiedzialny za stabilizację wartości pieniądza na terenie strefy euro. Artykuł charakteryzuje efekty wynikające z utworzenia obszaru euro. Polska od wielu lat konsekwentnie realizuje proces dostosowania gospodarki pozwalający na wejście do mechanizmu ERM II i w perspektywie zastąpienie złotego przez euro.

1. Wstęp

Utworzenie strefy euro było ukoronowaniem postępującej od wielu lat integracji krajów europejskich. Wymagało to podjęcia ogromnych przedsięwzięć instytucjonalnych, prawnych, ekonomiczno-społecznych, mających na celu trwałe powiązanie gospodarek poszczególnych państw. Pojawienie się nowego pieniądza i posługiwanie się nim w transakcjach stało się olbrzymim wydarzeniem nie tylko dla społeczności europejskiej, ale i w skali światowej.

Proces wprowadzania jednolitej waluty europejskiej miał charakter etapowy i oznaczał rezygnację z walut narodowych krajów tworzących obszar euro. Przystąpienie państw do tego obszaru było poprzedzone wieloletnimi przygotowaniem ich gospodarek narodowych w zakresie dyscypliny monetarnej, walutowej,

* Dr Ewa Maciaszczyk – adiunkt, Wyższa Szkoła Finansów i Informatyki im. prof. J. Chechlińskiego w Łodzi.

finansów publicznych. Również Polska podejmuje i konsekwentnie realizuje w procesie dostosowawczym działania warunkujące przystąpienie do obszaru euro. Niewątpliwie, korzyści wynikające z posługiwania się wspólną walutą europejską dają Polsce szansę osiągnięcia rozwoju gospodarczego na poziomie porównywalnym z krajami wysoko rozwiniętymi.

2. Utworzenie strefy euro

Jednolity Akt Europejski z 1987 r. rozpoczął proces tworzenia Unii Gospodarczej i Walutowej. Akt ten określał stopniowe przekształcanie strefy walutowej, jaką był Europejski System Walutowy (ESW) w Unię.

Powołano specjalny Komitet pod przewodnictwem Jaquesa Delorsa, który miał przygotować plan utworzenia we Wspólnocie unii gospodarczej i walutowej. Raport ten był podstawą oficjalnego planu podpisanego w lutym 1992 r., który wszedł w życie po ratyfikacji przez 12 państw w listopadzie 1993 r. – Traktat z Maastricht.

W Raporcie Delorsa unia gospodarcza oznaczała:

- 1) jednolity rynek z pełną swobodą przepływu towarów, kapitałów, usług, siły roboczej,
- 2) prowadzenie na szczeblu Wspólnoty polityki konkurencji uniemożliwiającej odmienne traktowanie produktów z różnych państw członkowskich,
- 3) prowadzenie na szczeblu Wspólnoty polityki regionalnej, zapobiegającej pogłębianiu się dysproporcji w rozwoju różnych obszarów,
- 4) koordynację polityki makroekonomicznej w celu zapobieżenia tworzeniu się nadmiernych deficytów budżetowych w krajach członkowskich.

Celem pierwszego etapu było utworzenie jednolitego rynku wewnętrznego, stworzenie warunków do funkcjonowania wspólnego rynku finansowego, czego dokonano przez pełną liberalizację przepływów kapitałów i harmonizację zasad działania narodowych instytucji finansowych.

Na tym etapie włączono wszystkie państwa do Europejskiego Mechanizmu Kursowego. Zharmonizowano warunki i działania banków centralnych w krajach Wspólnoty. Odpowiednie regulacje prawne zagwarantowały niezależność banków centralnych i realizację polityki pieniężnej stabilizującej poziom inflacji w krajach członkowskich. Sformułowano też kryteria przejścia do etapu drugiego:

- 1) zakończenie procesu tworzenia wspólnego rynku,
- 2) ratyfikacja przez wszystkie kraje Traktatu z Maastricht.

Etap drugi rozpoczął się 1 stycznia 1994 r. i trwał do 31 grudnia 1998 r. Głównym zadaniem było stworzenie instytucjonalnej infrastruktury dla funkcjonowania unii walutowej. W miejsce dotychczasowego Europejskiego Funduszu Wspólnoty Walutowej i Komitetu Prezesów Banków Centralnych został utworzony Europejski Instytut Monetarny (EIM).

Jego zadaniem była intensyfikacja współpracy banków centralnych, koordynacja polityki pieniężno-kredytowej państw ESW oraz promowanie rozwoju ECU. Instytut prowadził prace przygotowawcze do emisji wspólnego pieniądza na terenie Unii, nie realizował natomiast wspólnej polityki monetarnej.

Ważnymi celami drugiego etapu była koordynacja narodowej polityki gospodarczej oraz wprowadzenie tzw. kryteriów konwergencji (celów ilościowych). Uzyskanie określonych wskaźników warunkowało przejście do trzeciego etapu. Chodziło o wprowadzenie państw członkowskich na wspólną ścieżkę rozwoju (Bilski, 2006, s. 171–173).

Do strefy euro mogły przystąpić kraje spełniające poniższe kryteria zbieżności:

- 1) stopa inflacji nie wyższa niż o 1,5 pkt. proc. od średniej inflacji w trzech krajach Unii Europejskiej, gdzie stopa inflacji była najniższa,
- 2) długoterminowe stopy procentowe nie przekraczają o więcej niż 2 pkt. proc. średnią stóp procentowych w trzech krajach o najniższej inflacji,
- 3) deficyt budżetowy nie wyższy niż 3% PKB,
- 4) dług publiczny nie większy niż 60% PKB,
- 5) stabilny kurs wymiany w ciągu ostatnich dwóch lat (Bilski, 2006, s. 173–174).

Z pierwszego kryterium wynika, że stabilność cen jest niezbędnym warunkiem trwałego wzrostu gospodarczego oraz związanego z tym dobrobytu społecznego. Niestabilność cen spowalnia tempo wzrostu PKB. Inflacja zniechęca do oszczędzania, powoduje spadek siły nabywczej pieniądza oraz wzrost rynkowych stóp procentowych. Stabilne ceny ograniczają ryzyko konfliktów społecznych. Pozwalają także uniknąć negatywnych skutków inflacji. Spełnienie przez dany kraj kryterium stabilności cen wskazuje, że państwo jest w stanie funkcjonować w obszarze nastawionym na jak najniższą inflację. Pozwala oczekiwać, że dany kraj może sobie radzić z trudnymi problemami społecznymi, pojawiającymi się na ogół wskutek zwalczania inflacji, a szczególnie z możliwym większym niż uprzednio bezrobociem.

Drugie kryterium dotyczy długoterminowych stóp procentowych. Ich poziom zależy od oczekiwanej stopy inflacji i premii za ryzyko, zdeterminowanej stanem finansów publicznych, przewidywanymi zmianami kursów walutowych i niepewnością związaną z przyszłymi poziomami inflacji i kursu walutowego. Liberalizacja rynków kapitałowych w UE spowodowała wyrównywanie się długoterminowych realnych stóp procentowych. Zróżnicowanie poziomu nominalnych stóp procentowych jest więc odzwierciedleniem poziomu inflacji, stabilności kursu walutowego i sytuacji finansów publicznych w krajach członkowskich. Im mniejsze są różnice między stopami procentowymi występującymi w poszczególnych państwach, tym bardziej jest zbliżona ich sytuacja gospodarcza.

Deficyt budżetowy i dług publiczny to tzw. kryteria fiskalne. Duże zadłużenie państwa może osłabić wspólną walutę, a z kolei nadmierne zapożyczanie się na rynku mogłoby spowodować wzrost stóp procentowych. Nadmierny deficyt prowadzi także do narastania długu publicznego oraz związanych z tym kosztów jego

obsługi. Rząd może podwyższyć podatki, ale wywołuje to niezadowolenie społeczne, a także prowadzi do wzrostu rynkowych stóp procentowych.

Ostatnie kryterium dotyczy stabilizacji kursów walutowych i udziału w mechanizmie kursowym Europejskiego Systemu Walutowego. Spełnienie tego warunku oznacza, że dany kraj osiągnął stabilność walutową dzięki prowadzeniu skutecznej antyinflacyjnej polityki pieniężnej. Ma on zdrowe finanse publiczne, a kurs jego waluty utrzymuje się na stałym poziomie wobec pozostałych walut systemu. Kryterium to ocenia, czy dany kraj kwalifikuje się do usztywnienia kursu swojej waluty wobec walut innych krajów Unii Europejskiej i czy waluta tego kraju może zostać zastąpiona przez euro (Latoszek, 2008, s. 21–22).

Trzeci etap integracji rozpoczął się 1 stycznia 1999 r. Wskaźniki konwergencji w państwach zarekomendowanych przez Komisję Europejską do przejścia do trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej przed dniem 1 stycznia 1999 r. kształtowały się następująco:

Tablica 1

Kryteria zbieżności w latach 1997–1998

Kraj	Roczny wskaźnik inflacji w %		Deficyt budżetowy w %		Dług publiczny w %		Długoterminowa stopa procentowa w %
	1997	1998	1997	1998	1997	1998	
Austria	1,1	1,5	2,5	2,3	66,1	64,1	5,6
Belgia	1,4	1,3	2,1	1,7	122,2	118,1	5,7
Finlandia	1,3	2,0	1,1	-0,3	53,6	53,6	5,9
Francja	1,2	1,0	3,0	2,9	58,0	58,1	5,5
Hiszpania	1,8	2,2	2,6	2,2	68,8	67,4	6,3
Holandia	1,8	2,3	1,4	1,6	72,1	70,0	5,5
Irlandia	1,2	3,3	-0,9	-1,1	66,3	59,5	6,2
Luksemburg	1,4	1,6	-1,7	-1,0	6,7	7,1	5,6
Niemcy	1,4	1,7	2,7	2,5	61,3	61,2	5,6
Portugalia	1,8	2,2	2,5	2,2	62,0	60,0	6,2
Włochy	1,8	2,1	2,7	2,5	121,3	118,1	6,7

Źródło: Bilski, 2006, s. 176.

Zatem kryteria zbieżności spełniało 11 państw UE: Austria, Belgia, Finlandia, Francja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Luksemburg, Niemcy, Portugalia, Włochy. Dane z tablicy 1 wskazują, że osiągnięcie trzech wskaźników: deficytu budżetowego, stopy inflacji, długoterminowej stopy procentowej nie przysporzyły krajom członkowskim większych trudności. Problemem okazało się natomiast utrzymanie odpowiedniego poziomu długu publicznego. Zadowalający wskaźnik w tym zakresie

się uzyskały jedynie: Finlandia, Francja, Irlandia i Luksemburg. Wszystkie kraje, które przystąpiły do strefy euro uczestniczyły w mechanizmie ERM I (Bilski, 2006, s. 175). Grecja jako 12 państwo przystąpiła do strefy euro w styczniu 2001 r. (Okuniewski, 2006, s. 54). 1 stycznia 1999 r. utworzono też nowy Europejski Mechanizm Kursowy ERM II. Euro w stosunku 1:1 zastąpiło ECU. Od 1 stycznia do 30 czerwca 2002 r. euro funkcjonowało jako pieniądź wspólnie z walutami narodowymi. Od 1 lipca 2002 r. jedynym środkiem cyrkulacji i płatniczym na terenie Unii Gospodarczej i Walutowej jest euro, waluty narodowe zostały wycofane z obiegu (Bilski, 2006, s. 174).

Spośród państw tworzących Unię Europejską do strefy euro nie przystąpiły: Dania, Wielka Brytania i Szwecja. W Danii decyzja o przystąpieniu do obszaru euro wymagała przeprowadzenia referendum. Mimo szerokiej akcji propagandowej dało ono wynik negatywny. Nie miał na to wpływu fakt, że Dania również na podstawie referendum, ale pozytywnego weszła do Unii jako jeden z pierwszych krajów europejskich (Sokołowska, 2005, s. 7).

Wielka Brytania wynegocjowała w Maastricht prawo niewchodzenia do systemu euro w momencie jego uruchomienia. Równocześnie zastrzegła sobie możliwość wejścia do tego systemu w terminie późniejszym. Argumentem na pozostanie poza strefą euro był odmienny przebieg cyklu koniunkturalnego, co mogłoby zakłócić funkcjonowanie Unii.

Szwecja natomiast nie spełniała kryteriów konwergencji i nie została zaakceptowana przez Komisję Europejską do trzeciego etapu. Kraj ten nie wykazywał dostatecznych starań w stabilizowaniu gospodarki i osiągnięciu wskaźników umożliwiających wejście do obszaru euro (Bilski, 2006, s. 175).

3. Rozszerzenie strefy euro o nowe kraje członkowskie Unii Europejskiej

1 maja 2004 roku do Unii Europejskiej przystąpiło dziesięć nowych państw, które zobowiązały się do późniejszego przystąpienia do UGW. Wiąże się to z koniecznością spełnienia określonych kryteriów zbieżności. Wzajemne podobieństwo gospodarek tych krajów do gospodarek wchodzących w skład obszaru jednowalutowego zwiększa szansę uniknięcia zaburzeń z odmiennymi skutkami w poszczególnych krajach członkowskich lub przynajmniej zapewnia stosunkowo szybki powrót gospodarek do równowagi. W związku z tym państwa te podejmują działania przystosowawcze w zakresie odpowiedniego kształtowania się wskaźników związanych ze sferą pieniężną oraz w zakresie zbieżności struktury gospodarczej i stopnia rozwoju (Bernhard, 2006, s. 26). Wymagane jest również powołanie odpowiednich instytucji i wprowadzenie jednolitych procedur w obszarach funkcjonowania rynku. Przed przystąpieniem do Unii Europejskiej kraje te musiały dostoso-

sować swoje prawodawstwo, strukturę instytucjonalną do wymogów wspólnego rynku, regulacje dotyczące banków centralnych (Bernhard, 2006, s. 33).

W maju 2006 r. Komisja Europejska na podstawie opracowanego przez EBC Raportu o Konwergencji uznała, że Słowenia osiągnęła wysoki stopień trwałej konwergencji gospodarczej z innymi krajami członkowskimi UE i spełnia warunki niezbędne do przyjęcia wspólnej waluty. Zatem Słowenia jako pierwsza spośród nowych krajów członkowskich mogła od 1 stycznia 2007 r. wprowadzić euro (Bernhard, 2006, s. 26).

W odniesieniu do kryteriów monetarnych, to w okresie referencyjnym (od kwietnia 2005 r. do marca 2006 r.) stopa inflacji w Słowenii wynosiła średnio 2,3%, czyli kształtowała się poniżej wartości referencyjnej określonej na poziomie 2,6%. Stabilność cen była efektem skoordynowanej antyinflacyjnej polityki makroekonomicznej rządu i banku centralnego. Z kolei długookresowe stopy procentowe wynosiły średnio 3,8%, zatem znajdowały się poniżej wartości referencyjnej, która ukształtowała się na poziomie 5,9%.

Deficyt finansów publicznych wyniósł 1,8% PKB, a relacja długu publicznego do PKB ukształtowała się na poziomie 29,1%, zatem wskaźniki te były znacznie poniżej przyjętych kryteriów zbieżności.

W odniesieniu do stabilności kursowej tolar słoweński uczestniczył w mechanizmie ERM II przez okres krótszy niż dwa lata do czasu przygotowania raportu o konwergencji. W związku z tym w analizie uwzględniono także okres przed przystąpieniem do ERM II, tj. od 29 kwietnia 2004 r. Kurs centralny ustalono na poziomie 239,64 tolarza za euro. Przyjęto standardowe pasmo wahań $\pm 15\%$ wokół kursu centralnego. W okresie uczestnictwa w ERM II kurs rynkowy tolarza utrzymywał się w bardzo wąskim paśmie wahań w stosunku do kursu centralnego, a więc stabilność kursu walutowego wobec euro została utrzymana (Ciszak, Górka, Jakubiec, Siemaszko, 2008, s. 7–9).

Od 1 stycznia 2008 r. do strefy euro przystąpiły kolejne dwa państwa, które wypełniły kryteria Traktatu z Maastricht, były to Cypr i Malta.

Na Cyprze średnioroczna stopa inflacji utrzymywała się na niskim poziomie i wyniosła 2%. W roku referencyjnym od maja 2006 r. do kwietnia 2007 r. deficyt budżetowy ukształtował się na poziomie 1,5% PKB, czyli znacznie poniżej wartości referencyjnej. Zadłużenie sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosiło natomiast 65,3%, a na rok 2007 prognozowano spadek do 61,5%. Wskaźnik ten pozostawał jednak powyżej wartości referencyjnej 60% PKB.

Funt cypryjski został związany z euro na poziomie 0,585274 funta za euro, przy standardowym paśmie wahań $\pm 15\%$. Od początku uczestnictwa w mechanizmie kursowym Cypr prowadził politykę pieniężną ukierunkowaną na stabilizację funta wobec euro, utrzymując jego kurs blisko kursu centralnego.

Z kolei poziom długoterminowych stóp procentowych wyniósł 4,2% przy wartości referencyjnej 6,4%, zatem kształtował się poniżej przyjętego kryterium stopy procentowej (*Raport*, 2007, s. 29–31).

Jeśli chodzi o Maltę to 12-miesięczna stopa inflacji w okresie referencyjnym wyniosła 2,2%, również poniżej wartości określonej w Traktacie. Inflacja mierzona zharmonizowanym wskaźnikiem cen konsumpcyjnych (HICP) była stabilna w latach 1999–2006, utrzymywała się w przedziale 2% do 3%. Tak stabilny poziom inflacji odzwierciedlał ważne decyzje w obrębie polityki pieniężnej, w tym prowadzenie polityki sztywnego kursu walutowego od momentu uzyskania przez Maltę niepodległości w 1964 r. Także polityka fiskalna sprzyjała stabilności cen. Na Malcie deficyt budżetowy w roku referencyjnym był na poziomie 2,6% PKB, czyli poniżej określonego kryterium zbieżności. Wskaźnik zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych wyniósł 66,5% PKB, na rok 2007 prognozowano spadek do 65,9%, ale jednak powyżej wartości referencyjnej. W przypadku długookresowych stóp procentowych, to ich poziom wyniósł 4,3%, czyli poniżej przyjętego kryterium.

Kurs liry maltańskiej był sztywno powiązany z euro przy standardowym paśmie wahań $\pm 15\%$. Władze Malty od początku uczestnictwa w mechanizmie ERM II utrzymywały kurs swojej waluty na poziomie kursu centralnego wobec euro – 0,4293 liry maltańskiej za euro (*Raport*, 2007, s. 31–33).

Pierwszym państwem dawnego bloku wschodniego, które spełnia warunki uczestnictwa w trzecim etapie unii gospodarczej i walutowej jest Słowacja. Od 1 stycznia 2009 r. stała się 16 krajem w Europie, w którym zaczęła obowiązywać wspólna waluta euro. (Niewiadowski, 2009, s. B12).

Przygotowania Słowacji do przystąpienia do strefy euro zostały ocenione w raporcie o konwergencji. Jeśli chodzi o średnioroczną stopę inflacji to w okresie referencyjnym od kwietnia 2007 r. do marca 2008 r. wyniosła 2,2%, tj. poniżej wartości określonej w Traktacie z Maastricht. W roku referencyjnym 2007 Słowacja odnotowała deficyt budżetowy na poziomie 2,2% PKB, czyli poniżej wartości referencyjnej. Z prognoz Komisji Europejskiej wynikało, że deficyt budżetowy w roku 2008 wyniesie 2,0% PKB. Zadłużenie sektora publicznego odnotowano w wysokości 29,4% PKB, a na 2008 rok prognozowano nieznaczny spadek do 29,2% PKB, tzn. poniżej ustalonego kryterium długu publicznego 60% PKB.

Słowacka korona uczestniczyła w systemie ERM II ponad dwa lata. Kurs waluty słowackiej został ustalony na poziomie 38,4550 koron za euro, przy standardowym paśmie wahań $\pm 15\%$. Waluta słowacka podlegała w okresie referencyjnym dosyć dużym wahaniom w stosunku do euro. W związku z tym kurs centralny został zmieniony o 8,5% do poziomu 35,4424 koron za euro i obowiązywał od 19 marca 2007 r. W okresie referencyjnym poziom długoterminowych stóp procentowych na Słowacji wyniósł 4,5%, czyli poniżej wartości referencyjnej 6,5% dla kryterium stopy procentowej. Dynamika tych stóp była w zasadzie taka sama jak odpowiadające im długoterminowe stopy procentowe w strefie euro (*Raport*, 2008, s. 56–58).

4. Wspólna instytucja monetarna

Utworzenie unii walutowej w ramach UE wiązało się z koniecznością przebudowania bankowości centralnej. Niezbędne było powołanie nowej instytucji, która w skali ponadnarodowej pełniłaby funkcje banku centralnego (Wierzba, 2006, s. 7).

Z chwilą przejścia do trzeciego etapu UGW Europejski Instytut Monetarny przekształcił się w Europejski Bank Centralny (EBC). Został też utworzony Europejski System Banków Centralnych (ESBC), w skład którego wchodziły narodowe banki centralne i Europejski Bank Centralny (Bilski, 2006, s. 174).

Europejski System Banków Centralnych odpowiada za jednolitą politykę pieniężną na obszarze euro, a jego podstawowym celem jest utrzymanie stabilności cen. EBC jest instytucją w pełni niezależną w zakresie wykonywania swoich zadań. Niezależność dotyczy także narodowych banków centralnych, wchodzących w skład ESBC. Oznacza to, że instytucja ta nie przyjmuje żadnych instrukcji od instytucji czy organów Wspólnoty lub rządów państw członkowskich. Nadrzędną rolę w systemie decyzyjnym EBC odgrywa Rada Prezesów. W jej skład wchodzi członkowie Zarządu EBC i prezesi krajowych banków centralnych państw UE, które wprowadziły euro. Do podstawowych obowiązków Rady Prezesów należy:

- 1) określanie polityki pieniężnej strefy euro, tj. podejmowanie decyzji w sprawie wysokości podstawowych stóp procentowych EBC,
- 2) uchwalanie wytycznych i podejmowanie decyzji koniecznych do zapewnienia realizacji zadań Eurosystemu.

Podejmując decyzje dotyczące polityki pieniężnej Rada Prezesów bierze pod uwagę sytuację w strefie euro jako całości (Sarnowski, 2008, s. 99–101).

Głównym elementem strategii polityki pieniężnej Rady Prezesów EBC jest utrzymanie rocznego zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych dla strefy euro poniżej 2%. Stabilność cen musi być utrzymana w średnim okresie, co wymaga prowadzenia perspektywicznej polityki pieniężnej. Polityka ta powinna też stabilizować oczekiwania inflacyjne i pomagać w ograniczeniu gwałtownych wahań sytuacji gospodarczej (Sarnowski, 2008, s. 104–105).

W strategii polityki pieniężnej EBC uwzględnia zarówno strategię bezpośredniego celu inflacyjnego, jak i agregatu pieniężnego. Na podstawie tych dwóch filarów są podejmowane decyzje o realizacji polityki pieniężnej.

EBC analizuje różnorodne dane makroekonomiczne, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie celu inflacyjnego. Największą uwagę zwraca się na sytuację na rynkach finansowych: pieniężnych oraz walutowych zarówno krajowych, jak i zagranicznych, wzrost produkcji, sytuację na rynku pracy, przebieg koniunktury gospodarczej, zmiany w funkcjonowaniu gospodarki wynikających z czynników politycznych, globalizacyjnych czy instytucjonalnych. Ważną rolę odgrywają także

prognozy inflacyjne i makroekonomiczne wspomagające władze monetarne w podejmowaniu decyzji.

EBC analizuje wielkość podaży pieniądza, jako wskaźnik przyjęto agregat M3 (Musielak-Linkowska, 2008, s. 97–98). Celem analizy monetarnej jest rozpoznanie zagrożeń dla stabilności cen w średnim i długim okresie. Aby zapewnić punkt odniesienia dla oceny sytuacji monetarnej, EBC ogłosił w grudniu 1998 r. wartość referencyjną na poziomie 4,5% dla rocznego tempa wzrostu tego agregatu (Biuletyn, 2008, s. 38). Wielkość ta jest sumą zharmonizowanego wskaźnika inflacji – 2%, przewidywanego trendu wzrostu realnego PKB – 2–2,5% rocznie i spadku szybkości obiegu pieniądza w strefie euro – 0,5–1% rocznie.

Strategia polityki pieniężnej ma charakter ponadnarodowy, ponieważ jest ustalana na szczeblu Unii Gospodarczej i Walutowej. Zarząd EBC przekazuje narodowym bankom centralnym wytyczne dotyczące realizacji polityki pieniężnej w strefie euro (Musielak-Linkowska, 2008, s. 97–98).

EBC charakteryzuje się wysoką przejrzystością działalności. Jest to możliwe dzięki temu, że konferencje prasowe są organizowane zaraz po zakończeniu posiedzenia Rady Prezesów, na którym były podejmowane decyzje dotyczące wysokości stóp procentowych. Uczestnicy rynku otrzymują więc bez żadnego opóźnienia wyjaśnienia w sprawie decyzji odnośnie do stóp procentowych (Oręziak, 2005, s. 12).

5. Efekty utworzenia obszaru jednawalutowego

Dzięki utworzeniu UGW Unia Europejska osiągnęła ogromny postęp na drodze do zakończenia budowy rynku wewnętrznego, kraje uczestniczące w UGW uzyskały wiele korzyści. W Europie powstał stabilny obszar pod względem ekonomicznym i pieniężnym, który sprzyja trwałemu wzrostowi gospodarczemu i tworzeniu miejsc pracy (Wierzba, 2006, s. 6).

Państwa należące do unii walutowej mogą znacznie poprawić wiarygodność swojej polityki makroekonomicznej. Wzrost wiarygodności sprowadza się do niższych oczekiwań inflacyjnych, co pozytywnie wpływa na obniżenie bieżących stóp procentowych i utrzymanie inflacji na niskim poziomie. Dalszym skutkiem jest niższy koszt obsługi długu publicznego (Sokołowska, 2005, s. 6).

Doświadczenia z 10 lat funkcjonowania strefy euro wskazują, że dzięki globalnej stabilności makroekonomicznej, brakowi silnych wstrząsów oraz poprawie jakości polityki pieniężnej, EBC zyskał wiarygodność potrzebną do prowadzenia polityki pieniężnej. Pozwoliło to na skuteczne zakotwiczenie oczekiwań inflacyjnych na poziomie celu inflacyjnego, co uznawane jest za sukces EBC (*Raport*, 2009, s. 36).

Inflacja w strefie euro nie odbiegała znacznie od celu wyznaczonego przez EBC, choć przez większość czasu przekraczała próg 2%. Krótkookresowe skutki

wzrostu cen związane z wymianą walut w Europie na początku 2002 r. nie znalazły odzwierciedlenia w długookresowym poziomie inflacji.

Natomiast wartość referencyjna (4,5%) rocznego tempa wzrostu podaży pieniądza M3 od samego początku była przekraczana, co doprowadziło do krytyki banku i w konsekwencji obniżenia rangi tego miernika. Obecnie EBC stosuje go głównie w celach analitycznych (*Raport*, 2009, s. 19).

Powstanie obszaru euro przyczyniło się do znacznego postępu integracji i rozwoju europejskiego rynku finansowego krajów członkowskich, co nasila konkurencję międzybankową, a w konsekwencji zwiększa dostępność kapitału i obniża koszty jego pozyskania (Wierzba, 2006, s. 7). W strefie euro istnieje całkowicie zintegrowany międzybankowy rynek pieniężny. Rynek obligacji denominowanych w euro jest głęboki i płynny oraz zapewnia szeroki wybór inwestycji i finansowania. Z kolei rynek udziałowych papierów wartościowych jest w dużym stopniu postrzegany jako rynek jednolity (Sarnowski, 2008, s. 114).

Uczestnictwo w obszarze jednowalutowym obniża koszty finansowania działalności gospodarczej. Przyczynia się do rozwoju powiązań handlowych między podmiotami funkcjonującymi na terenie krajów członkowskich. Pogłębia się zatem dalsza integracja krajów europejskich i dzięki temu lepsze wykorzystanie istniejących możliwości rozwojowych (Oręziak, 2004, s. 48). Podmioty gospodarcze mają dostęp do dużego rynku kapitałowego w celu finansowania swojej działalności (Sarnowski, 2008, s. 115).

Posługiwanie się wspólną walutą wyeliminowało w przedsiębiorstwach koszty z tytułu wymiany jednej waluty na drugą. Kluczowe znaczenie ma też wyeliminowanie niepewności wynikającej ze zmienności kursów walut. Ryzyko kursowe było czynnikiem ograniczającym wzajemny handel, wpływało niekorzystnie na rozwój inwestycji (Oręziak, 2004, s. 47).

W strefie euro nastąpiła większa przejrzystość cen, co wpływa na wzrost konkurencyjności na rynkach towarów konsumpcyjnych i w efekcie obniża ceny. Jednak postęp w wyrównywaniu się poziomu cen był mniejszy niż oczekiwały tego państwa członkowskie. Odnotowano wzrost cen niektórych artykułów spożywczych, głównie we Włoszech, Niemczech i Grecji. W większości przypadków z uwagi na występujące różnice w systemach podatkowych, kosztach pracy, transportu wyrównywanie się poziomu cen nie doprowadzi do pojawienia się identycznych cen na te same produkty sprzedawane w różnych krajach strefy euro (Sarnowski, 2008, s. 113).

Od czasu utworzenia strefy euro jej obszar wykazywał się większą stabilnością cen niż przed pojawieniem się wspólnej waluty. Niewątpliwie był to istotny wkład w zapewnienie warunków wzrostu gospodarczego. Niemniej jednak stabilność makroekonomiczna nie była wystarczająco silnym bodźcem do szybszego wzrostu gospodarczego strefy euro niż w innych krajach wysoko rozwiniętych. W okresie funkcjonowania strefy euro państwa członkowskie rozwijały się relatywnie wolniej niż USA, Wielka Brytania czy Szwecja. Również wśród państw strefy euro można

znaleźć gospodarki, które rozwijały się szybciej niż średnia dla strefy euro i OECD, jak: Grecja, Irlandia, Hiszpania, Luksemburg (*Raport*, 2009, s. 36).

W poszczególnych krajach euro różnice we wskaźnikach wzrostu były dużo większe niż przewidywano. Niektóre kraje znalazły się w recesji, np. w roku 2003 – Holandia, Niemcy, Portugalia, Włochy, a inne w tym czasie odnotowały znaczny wzrost gospodarczy – Irlandia, Grecja. Różnica między krajami o najwyższej i najniższej stopie wzrostu PKB wynosiła w roku 2000 – 7%, a w roku 2007 – 3,2%, zatem różnice te stopniowo się zmniejszają. Można sądzić, że odzwierciedlają one proces nadgania zaległości przez mniej zamożne kraje (Sarnowski, 2008, s. 117).

W latach 1999–2007 średni wzrost gospodarczy strefy euro wyniósł 2,2%, jest to podobny wynik, jak w okresie dziesięciu lat przed jej utworzeniem (1989–1998). W obydwu okresach wzrost ten był wolniejszy niż w USA i szybszy niż w Japonii (*Raport*, 2009, s. 30–31).

Wymogi sformułowane w kryteriach konwergencji nominalnej nie wystarczają więc do zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego. Trzeba zatem zwrócić uwagę na inne czynniki decydujące o rozwoju ekonomicznym, związane z konkurencyjnością poszczególnych gospodarek. Rośnie znaczenie takich czynników, jak: wyposażenie w kapitał ludzki, stabilność prawa, warunki prowadzenia działalności gospodarczej determinowane przez zakres regulacji administracyjnych oraz postęp techniczny i organizacyjny, zaawansowanie technologiczne, efektywność rynków pracy, innowacje, infrastruktura, stopień rozwoju rynków finansowych, stabilność makroekonomiczna, efektywność mechanizmów rynkowych (*Raport*, 2009, s. 34).

Z uwagi na fakt, że strefa euro to największy w świecie eksporter, wspólny pieniądź europejski pełni rolę waluty międzynarodowej. Istnieje również swobodny obrót tą walutą, nie ma żadnych ograniczeń w sprzedaży i zakupie euro, swoboda przepływu kapitału oraz płatności zarówno między krajami członkowskim strefy, jak i między nimi a krajami trzecimi. Wysoką pozycję międzynarodową zapewnia też niezależność ESBC. Bank centralny strefy realizuje politykę pieniężną nastawioną na stabilność cen, która jest warunkiem trwałego wzrostu gospodarczego, inwestycji, tworzenia nowych miejsc pracy. Pozwala stabilizować oczekiwania uczestników rynku, ogranicza koszty finansowania (Oręziak, 2005, s. 12).

W euro przechowywane są też międzynarodowe rezerwy walutowe. Na tę walutę przypada 25% światowych rezerw w porównaniu do 66% udziału dolara amerykańskiego (Sarnowski, 2008, s. 115).

6. Proces dostosowywania się Polski do obszaru euro

W procesie dostosowywania się krajów UE do wymogów UGW duże znaczenie ma zmiana statusów banków centralnych niektórych państw. Według postanowień Traktatu z Maastricht istnieje obowiązek nadania autonomii bankom centralnym

w krajach, w których były one dotychczas podporządkowane rządowi (Latoszek, 2008, s. 22).

W Polsce bank centralny charakteryzuje się wysoką autonomią. Niezależność NBP pod względem instytucjonalnym, funkcjonalnym, finansowym uzyskał dzięki uchwaleniu ustawy o NBP w 1997 r. oraz konstytucyjnemu zapisowi o niezależności, która nadaje bankowi centralnemu wyłączność emisji pieniądza krajowego i realizowania polityki pieniężnej. Prezesa NBP powołuje Sejm na wniosek Prezydenta RP na 6 lat. Dłuższy okres kadencji pozwala uniezależnić się od układu sił politycznych i realizować długofalową politykę pieniężną (Dębski, 2005, s. 67).

Począwszy od 1998 roku zmienił się instytucjonalny proces podejmowania decyzji w zakresie polityki pieniężnej. Na podstawie nowej Konstytucji i Ustawy o NBP została powołana Rada Polityki Pieniężnej. Ustala ona coroczne założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmowi. Kierując się tymi założeniami Rada Polityki Pieniężnej podejmuje decyzje w zakresie podstawowych instrumentów polityki monetarnej banku centralnego (*Średniookresowa*, 2008, s. 5).

Niezależność funkcjonalna oznacza możliwość podejmowania przez bank centralny samodzielnych decyzji w odniesieniu do kształtowania polityki monetarnej, bez ulegania presji rządu.

NBP prowadzi gospodarkę finansową w oparciu o plan finansowy, który zatwierdza Rada Polityki Pieniężnej. Prezes przedstawia roczne sprawozdanie finansowe banku najpierw Radzie, która powołuje biegłego rewidenta, a następnie do zatwierdzenia Radzie Ministrów. O podziale funduszy decyduje NBP. Podejmuje także decyzje w odniesieniu do zakupu bonów skarbowych w operacjach otwartego rynku. NBP nie może finansować deficytu budżetowego (Dębski, 2005, s. 67–70).

Polska wraz z wejściem do UE stała się członkiem Unii Gospodarczej i Walutowej z tzw. derogacją. Oznacza to obowiązek zamiany waluty krajowej na wspólną, ale bez wyraźnego wskazania terminu. Państwa aspirujące do strefy euro muszą jednak wypełnić kryteria konwergencji nominalnej, potwierdzające ustabilizowanie gospodarki wyrażone wartościami podstawowych parametrów makroekonomicznych (*Raport*, 2009, s. 35).

Podobnie jak w Europejskim Systemie Walutowym obowiązuje dwuletnie przestrzeganie zasad ERM II. Jest to obowiązkowy okres stabilizowania kursu waluty w stosunku do euro. W tym czasie nie może dojść do dewaluacji. Wprowadzenie wspólnego pieniądza musi odbywać się bowiem z poszanowaniem zasady równego traktowania. Kraje spoza obszaru euro muszą więc spełnić te same warunki, jakie obowiązywały pierwszych członków unii walutowej (Jurek, 2007, s. 17–18).

W perspektywie przystąpienia Polski do strefy euro w kwietniu 2000 r., na mocy wspólnej decyzji rządu i Rady Polityki Pieniężnej, wprowadzono system niezależnego kursu płynnego. Zniesiono wówczas stosowany od 1995 r. system kursu stałego, stopniowo korygowanego w obrębie pasma wahań. Zaprzestano określania kursu centralnego w stosunku do koszyka walut, składającego się z dolara i euro. Zlikwidowano granice wahań rynkowego kursu złotego, określone przez pasmo

dopuszczalnych odchyłeń o rozpiętości $\pm 15\%$. NBP przestał interweniować w celu kształtowania kursu złotego (Jurek, 2007, s. 21).

Decyzja o upłynnieniu kursu złotego stanowiła ostatni etap stopniowego uelastyczniania systemu kursowego w celu dostosowania go do strategii bezpośredniego celu inflacyjnego, realizowanej przez NBP od 1999 r. (Jurek, 2007, s. 26).

Decyzja ta była konsekwencją działań stabilizujących gospodarkę w procesie przygotowania Polski do uczestnictwa w Europejskiej Unii Gospodarczej i Walutowej. Kilkuletni okres w pełni płynnego kształtowania się kursu złotego pozwoli trafniej określić kurs równowagi w momencie związania go z euro w systemie ERM II (*Sprawozdanie*, 2001, s. 22–23).

Rada Polityki Pieniężnej zakłada utrzymanie płynnego kursu walutowego do momentu przystąpienia Polski do ERM II. System płynnego kursu nie wyklucza prowadzenia interwencji na rynku walutowym, gdyby okazało się to niezbędne do realizacji celu inflacyjnego. Począwszy od 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej przyjęła ciągły cel inflacyjny na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyłeń o szerokości ± 1 punkt procentowy. Horyzontem jego obowiązywania może być wejście Polski do ERM II (*Sprawozdanie*, 2008, s. 3).

Wraz ze zbliżaniem się czasu ustalenia kursu centralnego, a także w okresie po jego ogłoszeniu, złoty może stać się przedmiotem ataków spekulacyjnych. Przystąpienie do UGW będzie wymagać okresu faktycznego ustabilizowania kursu blisko poziomu zadeklarowanego parytetu wymiany. Kurs ten powinien kształtować się na poziomie długookresowej równowagi (Koronowski, 2002, s. 71).

Podejmując decyzję o momencie przystąpienia do strefy euro, niezwykle ważna jest ocena wpływu trwających zawirowań na globalnych rynkach finansowych na zdolność Polski do wypełnienia kryteriów nominalnej konwergencji (*Raport*, 2009, s. 355).

Niemniej jednak wejście Polski do obszaru jednowalutowego daje szansę znalezienia się na trwałe w silnie zintegrowanej grupie krajów wysoko rozwiniętych (Oręziak, 2000, s. 12).

7. Koszty i korzyści z wprowadzenia wspólnej waluty europejskiej

Przystąpienie Polski do strefy euro oznacza zastąpienie złotego wspólną europejską walutą. Jest to równoznaczne z utratą niezależności w zakresie polityki stopy procentowej oraz rezygnacją ze stabilizującej funkcji płynnego kursu walutowego (*Raport*, 2004, s. 16).

Będąc w strefie euro gospodarka Polski zostanie objęta polityką pieniężną sprawowaną na szczeblu ponadnarodowym, prowadzoną pod kątem potrzeb obszaru strefy jako całości. Takie wskaźniki, jak tempo inflacji, stopa procentowa, relacje

poziomu cen w handlu zagranicznym, nie będą kształtowane pod kątem potrzeb lokalnych (Lutowski, 2003, s. 22).

Koszt wynikający z utraty niezależności polityki pieniężnej wiąże się z ryzykiem wzrostu zmienności produkcji i zatrudnienia. Wyższa zmienność produkcji krajowej może się przyczynić do nasilenia wahań konsumpcji prywatnej, które są przez gospodarstwa domowe postrzegane jako spadek dobrobytu (*Raport*, 2004, s. 18).

Przystąpienie do unii monetarnej i rezygnacja z autonomii polityki pieniężnej powodują, że podstawowego znaczenia nabiera kwestia elastyczności rynku pracy. Po przystąpieniu do strefy euro dostosowania płac realnych lub/i swobodny przepływ siły roboczej staną się jedynym, oprócz polityki fiskalnej, mechanizmem łagodzącym negatywne skutki asymetrycznych zaburzeń (*Raport*, 2004, s. 27).

Wzmoczona konkurencja między przedsiębiorstwami wewnątrz Unii Europejskiej, wymuszająca postęp technologiczny zmuszać będzie podmioty gospodarcze do minimalizacji zatrudnienia, co grozi wzrostem bezrobocia. Warunkiem rozwiązania tego problemu jest swoboda przepływu siły roboczej wewnątrz UE. Otwarcie rynków pracy jest pozytywnym aspektem integracji walutowej. Ma to jednak niekorzystne skutki w postaci zmniejszenia wpływu składek emerytalnych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Grozi to załamaniem systemu emerytalnego, ponieważ Polska notuje zjawisko odpływu rąk do pracy.

Bezpośrednim kosztem integracji jest obowiązek przekazania EBC części rezerw dewizowych NBP. Nasz bank nie będzie prowadził interwencji na rynku walutowym. Problemy te przejmie EBC, któremu rezerwy są potrzebne do interwencji na rynku euro. Tylko część rezerw pozostanie w NBP, jako zabezpieczenie na wypadek ewentualnych zdarzeń losowych (Kaźmierczak, 2008, s. 216).

Kosztem integracji ze strefą euro będzie utrata prawa emisji pieniądza przez NBP i utrata dochodu z tego tytułu. Bank centralny zasila gospodarkę w pieniądź poprzez kredytowanie banków komercyjnych. Procent od udzielonych kredytów na uzupełnienie płynności sektora bankowego jest elementem dochodu z emisji pieniądza (Kaźmierczak, 2008, s. 212).

Jeśli chodzi o korzyści, wynikające z wprowadzenia wspólnej waluty, to nastąpi eliminacja ponoszonych przez przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe kosztów transakcyjnych związanych z istnieniem kursu wymiany złotego na euro.

Z chwilą przystąpienia do unii monetarnej wyeliminowane zostaje ryzyko kursowe. Będzie to jednorazowa i trwała zmiana warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

Eliminacja ryzyka kursowego poprawia warunki prowadzenia działalności gospodarczej, uruchamiając procesy dostosowawcze w sferze handlu oraz inwestycji zagranicznych i krajowych.

Po pierwsze, eliminacja wahań kursowych obniża niepewność eksporterów i importerów, co do przyszłego poziomu kosztów i przychodów, co sprzyja rozwojowi wymiany handlowej.

Po drugie, stabilny kurs walutowy ogranicza związane z danym krajem ryzyko inwestycyjne, sprzyjając napływowi bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Po trzecie, rezygnacja z własnej waluty przyczynia się do spadku krajowych stóp procentowych ze względu na eliminację zawartej w nich premii za ryzyko kursowe. Tym samym maleje koszt kapitału, co prowadzi do wzrostu inwestycji krajowych.

Stabilny kurs walutowy odgrywa ponadto ważną rolę w stabilizowaniu ogólnego poziomu cen, prowadząc do zwiększenia trafności podejmowanych decyzji inwestycyjnych oraz bardziej efektywnej alokacji kapitału (*Raport*, 2004, s. 46–47).

Wprowadzenie euro wpłynie również na zagraniczne inwestycje bezpośrednie. Inwestycje te stymulują napływ do kraju najnowszych technologii oraz pozyskiwanie nowych rynków zbytu. Zwiększonemu napływowi długoterminowego kapitału zagranicznego powinien sprzyjać towarzyszący integracji monetarnej wzrost stabilności makroekonomicznej kraju, a tym samym wzrost zaufania zagranicznych inwestorów do polskiej gospodarki (*Raport*, 2004, s. 49).

Bezpośrednim skutkiem rezygnacji z własnej waluty na rzecz waluty międzynarodowej jest ograniczenie ryzyka wystąpienia destabilizujących gospodarke gwałtownych przepływów kapitałowych, wywołanych innymi niż pogorszenie wskaźników makroekonomicznych czynnikami, takimi jak spekulacje walutowe lub zmiany zaufania inwestorów zagranicznych, nie mające uzasadnienia w rzeczywistej sytuacji ekonomicznej kraju. Dodatkowo, rezygnując z własnej waluty na rzecz euro, Polska znacznie zmniejsza ryzyko wystąpienia kryzysu walutowego, zwiększając tym samym długookresową stabilność makroekonomiczną (*Raport*, 2009, s. 148–149).

Przystąpienie Polski do unii monetarnej przyczyni się do uzyskania korzyści związanych z uczestnictwem w jednolitym rynku finansowym, obejmującym kraje Unii Europejskiej. Wspólna waluta umożliwi dostęp przedsiębiorstwom krajowym do zagranicznych rynków finansowych na korzystniejszych warunkach. Bardziej płynne i głębsze rynki strefy euro ułatwiają pozyskanie środków finansowych po niższym koszcie. Tym samym sprzyjają efektywności procesu decyzyjnego podmiotów gospodarczych. Rynek finansowy strefy euro umożliwi zaspokajanie zapotrzebowania na usługi finansowe niedostępne na rynku krajowym oraz wybór najbardziej konkurencyjnych pośredników finansowych (*Raport*, 2004, s. 55).

8. Podsumowanie

Jednowalutowy obszar w Unii Europejskiej istnieje 10 lat. Określone w Traktacie z Maastricht kryteria konwergencji są trudne i nastęrczają wielu krajom, zwłaszcza przechodzącym transformację gospodarczą, poważnych problemów w ich spełnieniu.

W procesie przygotowań do przejścia do trzeciego etapu Unii Gospodarczej i Walutowej wymaga się utrzymywania niskiego poziomu inflacji i długoterminowych stóp procentowych, ograniczenia deficytu budżetowego i długu publicznego. Wiąże się to z ogromnymi kosztami ekonomiczno-społecznymi, jakie muszą ponieść państwa, zwłaszcza te mające największy dystans do pokonania.

Jednak uczestnictwo w strefie euro przekonuje o przewadze korzyści, wynikających z utworzenia jednawalutowego obszaru. Posługiwanie się wspólną walutą eliminuje przede wszystkim ryzyko kursowe inwestorów, podmiotów gospodarczych, daje swobodę inwestowania w instrumenty finansowe na obszarze euro. Rynek finansowy strefy euro jest całkowicie zintegrowany, a przedsiębiorstwa mają łatwość pozyskania tańszych źródeł finansowania. Strefa euro osiągnęła stabilność cen, dzięki konsekwentnie realizowanej przez EBC polityce kontroli stóp procentowych. Natomiast nieoczekiwanym zjawiskiem jest niskie tempo wzrostu gospodarczego. Ale należy podkreślić, że w obrębie strefy euro niektóre państwa notowały szybkie tempo wzrostu, zmniejszając tym samym dystans do krajów najbardziej rozwiniętych.

Polska od wielu lat kontynuuje proces przygotowań do zastąpienia złotego wspólną walutą europejską. Najważniejszą decyzją będzie wybór właściwego parytetu i odpowiedniego momentu przystąpienia do systemu ERM II. Polska ma szansę wejścia na drogę długookresowego rozwoju gospodarczego. Zatem efekty wprowadzenia euro, jak wzrost konkurencji i stabilności makroekonomicznej, intensyfikacja wymiany handlowej, integracja rynków finansowych czy wzrost inwestycji nabierają większego znaczenia w długim okresie.

Bibliografia

- Bernhard T. 2006. *Postępy nowych członków Unii Europejskiej w realizowaniu kryteriów konwergencji gospodarczej*. „Bank i Kredyt” nr 8.
- Bilski J. 2006. *Międzynarodowy system walutowy. Kierunki ewolucji*. Warszawa: PWE. ISBN 83-208-1617-3.
- Biuletyn [2008] Miesięczny 10. rocznica EBC. Europejski Bank Centralny.
- Ciszak T., Górska A., Jakubiec S., Siemaszko M. 2008. *Pierwsze doświadczenia Słowenii związane z zamianą tolara na euro*. „Materiały i Studia” nr 224.
- Dębski W. 2005. *Rynek finansowy i jego mechanizmy. Podstawy teorii i praktyki*. Wyd. 3. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ISBN 83-01-14427-0.
- Jurek M. 2007. *Dostosowanie polskiego systemu kursowego do zasad mechanizmu kursowego ERMII*. „Bank i Kredyt” nr 5.
- Każmierczak A. 2008. *Polityka pieniężna w gospodarce otwartej*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ISBN 978-83-01-15496-7.
- Koronowski A. 2002. *Kształtowanie polskiej polityki kursowej na drodze do UGW*. „Bank i Kredyt” nr 9.
- Latoszek E. 2008. *Etapy integracji walutowej w Unii Europejskiej*. „Bank i Kredyt” nr 3.
- Lutowski K. 2003. *O sposobie integracji Polski z obszarem euro. Niektóre dyskusyjne punkty Strategii polityki pieniężnej po 2003 roku*. „Bank i Kredyt” nr 7.

- Musielak-Linkowska M. 2008. *Strategie polityki pieniężnej*. W: W. Przybylska-Kapuścińska (red.). *Współczesna polityka pieniężna*. Warszawa: Difin. ISBN 978-83-7251-945-0.
- Niewiadowski A. 2009. *Euro opanowało Słowację*, „Rzeczpospolita” z dnia 2 stycznia.
- Okuniewski M. 2006. *Europejska Unia Gospodarcza i Walutowa (UGiW)*. W: E. Pietrzak, M. Markiewicz. *Finanse, bankowość i rynki finansowe*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. ISBN 83-7326-392-6.
- Oręziak L. 2000. *Aktualne i przyszłe kierunki rozwoju obszaru euro*. „Bank i Kredyt” nr 12.
- Oręziak L. 2004. *Euro nowy pieniądz*. Wyd. 2. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. ISBN 83-01-13942-0.
- Oręziak L. 2005. *Dolar i euro jako waluty międzynarodowe*. „Bank i Kredyt” nr 3.
- Raport [2004] na temat korzyści i kosztów przystąpienia Polski do strefy euro*. Warszawa: NBP.
- Raport [2007] o konwergencji*. Europejski Bank Centralny.
- Raport [2008] o konwergencji*. Europejski Bank Centralny.
- Raport [2009] na temat pełnego uczestnictwa Rzeczypospolitej Polskiej w trzecim etapie Unii Gospodarczej i Walutowej*. Warszawa: NBP.
- Sarnowski J. 2008. *Polityka pieniężna w Unii Europejskiej*. W: A. Dmowski, J. Sarnowski, D. Prokopowicz (red.). *Finanse i bankowość. Teoria i praktyka*. Warszawa: Difin. ISBN 978-83-7251-953-5.
- Sokołowska A. 2005. *Przystąpienie do Unii Gospodarczej i Walutowej a wzrost gospodarczy*. „Bank i Kredyt” nr 4.
- Sprawozdanie [2001] z wykonania założeń polityki pieniężnej w roku 2000*. 2001. Warszawa: Rada Polityki Pieniężnej NBP.
- Sprawozdanie [2008] z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2007*. Warszawa: Rada Polityki Pieniężnej NBP.
- Średniookresowa [1998] strategia polityki pieniężnej na lata 1999–2003*. Warszawa: Rada Polityki Pieniężnej.
- Wierzba R. 2006. *Europejski Bank Centralny*. „Bank i Kredyt” nr 7.

The European Monetary Integration and the Accession of Poland to Euro Zone

Summary: The article introduced same stages of creating one-currency area of euro in Europe. The countries included into the euro zone have fulfilled the conditions determined by the economic criteria of the Treaty of Maastricht. Using the same currency also requires suitable legal as well as institutional adjustments. Single currency means developing common monetary policy. Aiming at this, the European Central Bank has been created, which is responsible for the stability of the value of money in euro zone. The article characterizes effects resulting from creating the area of euro. For many years Poland has consistently been realizing the process of adaptation to ERM II and in the future exchanging zloty into euro.

Key words: Euro zone, benefits and costs
